

Pedagogisch locatie beleid van: BSO Elzen

Adres: Elzenstraat 6, 5038HD Tilburg

Telefoonnummer: 013 207 70 00

Algemeen mailadres: elzen@sterrekinderopvang.nl

Website: www.sterrekinderopvang.nl/elzen

Openingstijden:

Ochtend: 7.30 start tot aanvang school

Vanaf schooltijd tot 19.00 uur

Halen: tussen 16.30 uur en 19.00 uur

Tijdens ADV-dagen en in de schoolvakanties is de opvang geopend vanaf 7.30 uur tot 19.00 uur.

Directeur: Carla Hendriks

Bereikbaar op de volgende dagen: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag

Telefoonnummer: 06 10 27 89 84

Mailadres: c.hendriks@sterrekinderopvang.nl

Achterwacht directeur: Jacqueline Ogier

Telefoonnummer: 06 10 74 54 82

Mailadres: j.ogier@sterrekinderopvang.nl

Introductie:

Aan het schoolplein van basisschool de Elzen vindt u BSO Elzen.

BSO Elzen behoort tot de Sterre Kinderopvang. Een aantal zeer ervaren en unieke kinderdagverblijven (0 tot 4 jaar) en bso's (4 tot 12 jaar) in Tilburg hebben zich verenigd in de naam Sterre Kinderopvang. Wij zijn niet in een hokje te plaatsen, we laten ons eigen geluid horen in een gedeelde visie met de andere Sterres. We zijn ervan overtuigd dat je een kind, kind moet laten zijn. Ze zelf de wereld ontdekken zonder al teveel sturing. Wél met de juiste begeleiding van volwassenen die zorgen voor een omgeving die ze in verwondering brengt, uitdaagt en waarin ze zich veilig en geborgen voelen.

We leren elke dag door het kijken naar de kinderen. We volgen de kinderen en gaan uit van hun mogelijkheden, talenten en interesses. We passen ons aan bij hun tempo. Plastic speelgoed en kleurplaten zie je hier vrijwel niet. Wel een prachtige ontdekkingsstuin waarin onze kinderen op onderzoek kunnen gaan, ook als het regent. De natuur en het buiten zijn vinden we namelijk heel belangrijk. We betrekken kinderen actief bij de natuur, dieren en planten, alles wat groeit en bloeit. We bieden veel buitenactiviteiten aan, sport en spel maar ook tuinieren en zorg voor de dieren. We praten met kinderen over alles wat ze zien, beleven en fantaseren. We laten kinderen steeds meer zelf keuzes maken en maken hen mee verantwoordelijk voor natuur en omgeving.

BSO Elzen is groene opvang, midden in de stad.

Iedere dag gaan we naar buiten en spelen kinderen in de kloostertuin. Kinderen bewegen buiten en kunnen dat ook binnen, in de aangrenzende gymzaal.

Groen is ook duurzaam, puur, scheiden van afval, verantwoorde voeding en hergebruiken van afval.

Van karton, boomschors, hout, oude sokken en andere materialen worden prachtige kunstwerken gemaakt. Kinderen worden geprikkeld in hun creativiteit en maken kennis met verschillende technieken. Een sok wordt een eigen knuffel en van een oude doos maken ze een huisje voor de knuffel.

In de verkleedhoek bedenken kinderen toneelstukjes en op een klein podium treden ze op. Soms ook met dans en muziek.

Basisschool de Elzen is een Montessori school. Montessori gaat uit van de kracht van het kind. Dit is ook precies waar we bij Sterre Kinderopvang voor staan. De samenwerking tussen de school en onze BSO is dan ook een hele logische. Het gedachtegoed van Montessori stopt zo niet, maar gaat na school door op de BSO. Bij ons begint onze aanpak, ons dagprogramma met de vraag van kinderen.

Praktisch werken we samen met BS De Elzen door gebruik te maken van elkaars ruimte.

Overdag maken kleuters in groepjes gebruik van de BSO.

Andersom hebben wij het handvaardigheidslokaal en de speelzalen van school tot onze beschikking en maken we gebruik van de gymzaal.

Pedagogisch beleid:

- BSO Elzen werkt volgens het pedagogisch beleid van de Kinderopvanggroep waarin visie en omgang met kinderen is omschreven. Dit beleid is te vinden in de voetnoot op onze websitepagina: www.sterrekinderopvang.nl.
- Op de buitenschoolse opvang bieden wij de kinderen een zinvol ontdekkingsklimaat, waarbij optimaal spelplezier centraal staat en waarin zij hun persoonlijke en sociale vaardigheden kunnen verbreden en verdiepen. Pedagogisch medewerkers zoeken de balans tussen autonomie en participatie.

Wij willen een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen tot mondige, zelfstandige en onafhankelijke mensen met een eigen persoonlijkheid. Dit doen we door situaties te creëren die ervoor zorgen dat kinderen zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren, hun eigen individuele mogelijkheden kunnen ontdekken en samen te leven met anderen.

Kinderen ontdekken en ontwikkelen hun eigen vaardigheden in hun spel, alleen of samen met andere kinderen.

Zij zijn nieuwsgierig en ontdekken hun omgeving in contact met andere kinderen en volwassenen in verschillende ruimten.

Tijdens de opvangdagen volgt iedere groep een eigen dagritme waarin verzorging en opvoeding, aansluitend bij het pedagogisch beleid, een plaats hebben. Wij sluiten aan bij de pedagogische basisdoelen, zoals opgenomen in de Wet Kinderopvang en Kwaliteitseisen Peuterspeelzalen. Wij bieden *emotionele veiligheid* door te zorgen voor een goede sfeer, o.a. door onze eigen interactievaardigheden, zoals interesse tonen, humor, zorgen voor elkaar, positief kijken, luisteren en oogcontact maken. Emotionele veiligheid bieden we ook door duidelijk en consequent te zijn, uitleg te geven, eerlijk te zijn en structuur te bieden. Door rust te bieden, plezier te maken en veilige ontwikkelsituaties te creëren, stimuleren we het welbevinden van kinderen.

We stimuleren de *ontwikkeling van persoonlijk competenties* door kinderen te ondersteunen. We stimuleren kinderen als ze iets nieuws proberen door hen de tijd daarvoor te geven, maar hen niet te forceren. Door te kijken wat kinderen nodig hebben voor hun ontwikkeling bieden we activiteiten aan. Onze locatie is zo ingericht dat kinderen worden uitgenodigd tot verschillende activiteiten zoals spelletjes doen, knutselen in het atelier, met de computer werken, droomhuizen bouwen in de bouwhoek en verkleden en toneelspelen rond het podium.

Sociale competenties van kinderen stimuleren we door kinderen uit te nodigen om mee te spelen.

We betrekken kinderen bij elkaar helpen of troosten. We coachen kinderen bij het sluiten van vriendschappen. We helpen kinderen die uitgesloten worden om positieve contacten te maken.

We werken aan *de overdracht van waarden en normen* in ons pedagogisch handelen, we benoemen bijvoorbeeld verschillen zonder te oordelen. We leren kinderen om met zorg om te gaan met elkaar, en ook met dieren en planten in hun omgeving. We ondersteunen kinderen bij het oplossen van conflicten, bijvoorbeeld door een gevoel of idee te helpen verwoorden of alternatieven aan te bieden. Op iedere groep zijn regels en wij leven die zelf consequent en op de juiste manier na.

Voor een uitgebreide omschrijving zie bijlage 1.

Pedagogisch beleidsmedewerker/ coach

Wij verhogen de pedagogische kwaliteit door structureel in te zetten op coaching en beleid. Binnen onze locaties wordt dit inhoud gegeven door enerzijds het vormgeven, evalueren en implementeren van het pedagogisch beleid en anderzijds het verhogen van de pedagogische kwaliteit door coaching van de pedagogisch medewerkers.

Het pedagogisch beleid omvat al het beleid dat raakt aan de pedagogische praktijk. Hierbij is er aandacht voor het bewaken en invoeren van beleidsvoornemens zodat iedere medewerker werkt volgens onze pedagogische visie. De coaching van de pedagogisch medewerkers vindt structureel plaats binnen onze overlegstructuur en op de groep door het geven van voorbeelden, tips en nadere uitleg in het contact met kinderen, ouders/ verzorgers en collega's en bij de dagelijkse praktijkwerkzaamheden.

Aan het begin van ieder kalenderjaar zal vastgesteld worden hoeveel uren er beschikbaar gesteld worden voor beide functietaken en wordt dit schriftelijk vastgelegd.

Uiteraard wordt er voldaan aan de kwalificatie-eisen, om deze rol te kunnen vervullen. Tevens wordt er zorggedragen voor de nodige bijscholing om te kunnen blijven afstemmen op nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Bij BSO Tiliander is Michelle van Tilburg de pedagogisch beleidsmedewerker/ coach. Tijdens teamvergaderingen wordt de pedagogische praktijk besproken om deze te versterken. In de dagelijkse praktijk wordt dit bekeken en gecoacht. Dit wordt in notulen vastgelegd.

Groepen en leeftijdsopbouw op onze locatie:

Onze locatie biedt opvang aan maximaal 80 kinderen van 4-13 jaar.

Op dit moment vangen we maximaal 68 kinderen op.

Speelgroepen:

Wij hebben 2 speelgroepen: speelgroep 1, de jongere kinderen en speelgroep 2, de oudere kinderen.

Speelgroep 1 bestaat uit 1 basisgroepen met maximaal 22 kinderen (bso 3).

Speelgroep 2 bestaat uit 2 basisgroepen (bso 1 en 2). Op bso 1 kunnen 24 kinderen opgevangen worden. Op bso 2 kunnen maximaal 22 kinderen opgevangen worden.

Op woensdag en vrijdag worden groepen samengevoegd omdat er dan minder kinderen zijn.

De basisgroepen van speelgroep 1 hebben de beschikking over woonkeuken 1.

De basisgroepen van speelgroep 2 hebben de beschikking over de 'cultuur' en 'game' ruimte en de werkplaats en maakt gebruik van de keuken van woongroep 2.

Een speelgroep bevat alle voorzieningen om het zelfstandig functioneren van één of meer basisgroepen mogelijk te maken.

Het hart van elke speelgroep wordt gevormd door een woonkeuken, aangevuld met diverse andere ruimten afgestemd op de leeftijd van de kinderen en/of het thema/ruimtelijke mogelijkheden van de speelgroep zoals omschreven in het Interieurbeleid.

Basisgroepen:

Een basisgroep heeft de beschikking over een passend ingerichte ruimte binnen de speelgroep. De ruimte kan uit meerdere vertrekken bestaan.

Aan iedere basisgroep zijn vaste pedagogisch medewerkers gekoppeld.

Een basisgroep wordt begeleid door 1 (bij maximaal 10 kinderen) of 2 pedagogisch medewerkers.

Wij hebben 1 instroomgroep zodat nieuwe kinderen hier in kunnen stromen.

Als in de overige basisgroepen plaatsingsruimte ontstaat, worden kinderen vanuit de instroomgroep geheel of gedeeltelijk doorgeplaatst naar de basisgroep waar plaatsingsruimte is. Op de dagen dat de kind aantallen het toelaten en aan de randen van de dag worden groepen samengevoegd.

Bij 20 kinderen voegen we alle groepen samen en zijn we tijdens de eetmomenten in woonkeuken 1

De kinderen voor de voorschoolse opvang maken alleen maar gebruik van woonkeuken 1 en de verschillende ruimten daar omheen. Woonkeuken 2 en de 'cultuur' en 'game' ruimte zijn dan gesloten.

Het is mogelijk dat de groepssamenstelling of leeftijdsindeling vanwege veranderende wet- en regelgeving of pedagogische, organisatorische en/of bedrijfseconomische redenen opnieuw wordt ingedeeld. Ouders worden hiervan tijdig op de hoogte gebracht

Mentorschap

Op ons kindercentrum werken we met mentorschap. Ieder kind wordt gekoppeld aan een pedagogisch medewerker die vast op de groep van het kind werkt. Tijdens de intake wordt ouders verteld wie de mentor is van hun kind. Uitgangspunt is dat de mentor het intakegesprek doet. Als de mentor niet zelf het intakegesprek heeft gedaan neemt hij / zij het initiatief voor een nader kennismakingsgesprek met de ouders in de eerste weken na de start van hun kind op de groep.

Ook aan het kind zelf wordt duidelijk gemaakt wie zijn of haar mentor is. Op de bso kan de mentor dit zelf uitleggen als het kind mee komt met de ouders voor het intakegesprek of tijdens de eerste paar keren dat het kind naar de bso komt. De mentor maakt actief contact met het kind en legt uit wat het kind van de mentor kan verwachten. Ook wordt verteld dat de mentor met zijn of haar ouders contact onderhoudt over hoe het met hem of haar gaat op de bso. Voor de allerjongsten op het dagverblijf zorgt de mentor voor extra individuele contactmomenten met het kind, bijv. tijdens de verzorging. Zodat het kind de mentor leert kennen en vertrouwen en andersom de mentor het kind leert kennen.

Uitgangspunt is dat de mentor bij voorkeur twee maar tenminste één dag per week op de groep van de mentorkinderen is ingepland. De mentor onderhoudt intensief contact met haar directe collega's en krijgt zo nodig een overdracht van bijzonderheden van de kinderen van wie hij / zij mentor is.

De mentor onderhoudt de contacten met de ouders van de kinderen van wie zij mentor is. Op verzoek van ouders maar ook op eigen initiatief bespreekt de mentor met de ouders hoe het gaat met hun kind. Of het kind zich prettig en veilig voelt in de groep en op ons kindercentrum en hoe het kind zich gedraagt en ontwikkelt. De mentor is ook contactpersoon voor het kind zelf, voor een gesprek of als het vragen heeft.

De mentor kan tijdens een overleg met de directe collega's op de groep zijn / haar mentorkinderen in brengen. De mentor vertelt hoe hij / zij het kind ervaart op de groep en vraagt om aanvullende informatie van de collega's.

Hiervoor kan het kindbesprekingsformulier, onderdeel van "*Kijken-naar-Kinderen*", worden gebruikt.

Opendeuren beleid.

De visie van het open deurenbeleid is tweeledig:

Ten eerste biedt het een meer natuurlijke afspiegeling van de belevingswereld van het kind. Er mag, net als thuis, in diverse ruimtes gespeeld worden en zodoende krijgen kinderen meer kansen om de wereld om zich heen te ontdekken. Zij maken kennis met meerdere activiteiten en spelen met ander speelgoed dan op de eigen groep. Ook komen kinderen in contact met kinderen uit andere groepen.

Ten tweede zorgt het open deurenbeleid ervoor dat de doorstroom voor kinderen naar een andere groep makkelijker wordt. Kinderen kennen de andere ruimtes, andere kinderen en andere pedagogisch medewerkers.

Op onze locatie hebben wij het open deurenbeleid als volgt vorm gegeven:

Binnen de speelgroep:

Binnen elke speelgroep wordt gewerkt met intensief opendeuren beleid en is goede onderlinge afstemming tussen de basisgroepen noodzakelijk.

De samenwerking tussen de basisgroepen binnen een speelgroep is te kenmerken als "intensief". Na het gescheiden startmoment overleggen de pedagogisch medewerkers hoe ze zich gaan verdelen. Er vindt altijd een activiteit plaats en er blijft altijd 1 pedagogisch medewerker in de keuken als contactpersoon voor kinderen en ouders. Meestal gaat er 1 pedagogisch medewerker naar buiten.

Tussen de speelgroepen:

Iedere speelgroep is ingericht als zelfstandige voorziening en daarom kunnen de speelgroepen binnen de BSO in principe onafhankelijk van elkaar functioneren.

Omdat de speelgroepen ingericht zijn op gebied van leeftijd en/of thema kan het voorkomen dat kinderen gebruik maken van een ruimte op een andere speelgroep dan die van henzelf.

De samenwerking tussen de speelgroepen is te kenmerken als "extensief" ("20:80"-principe. Het 20:80-principe wil zeggen dat de kinderen gemiddeld gesproken 80% van hun tijd in de eigen speelgroep doorbrengen en gemiddeld 20% van hun tijd gebruik kunnen cq. mogen maken van de voorzieningen/aanbod van een andere speelgroep.

Er is overleg met elkaar als broertjes/zusjes of vriendjes uit de verschillende speelgroepen met elkaar willen spelen.

Bij activiteiten met grote groepen kinderen (meer dan 30) zijn er altijd vaste voor de kinderen bekende pedagogisch medewerkers aanwezig. En worden er afspraken met de kinderen gemaakt bij wie zij zich melden indien nodig, of op vaste momenten tijdens de activiteit. Denk bijvoorbeeld aan

activiteiten in schoolvakanties of in de wijk waarbij meerdere bso's samen een activiteitenprogramma aanbieden.

Dagritme

Een goed dagritme komt tegemoet aan de basisbehoeften van kinderen, omdat het hen structuur, veiligheid biedt.

Tijdens de reguliere dagen kunnen kinderen voor de voorschoolse opvang terecht vanaf 7.30.

Kinderen kunnen aan tafel spelletjes doen of tekenen tot aanvang school.

Kinderen vanaf groep 3 gaan zelf naar de groep wanneer school start.

De kinderen van groep 1 en 2 worden naar de klas gebracht.

's Middags starten we altijd met het ophalen van de kinderen op school. De kinderen vanaf groep 3 komen zelfstandig naar de BSO waar altijd een pedagogisch medewerker is om ze op te vangen.

Elk kind start aan tafel in de eigen basisgroep.

In de basisgroep krijgen de kinderen iets te drinken en iets te eten bijv. een cracker, een koek en water. Wat later op de middag krijgen de kinderen fruit aangeboden.

De pedagogisch medewerkers verdelen zich over de verschillende ruimtes, om zo goed overzicht te kunnen houden op de kinderen. De kinderen krijgen diverse activiteiten aangeboden waar uit ze kunnen kiezen en er is ruimte voor vrij spel.

Op woensdag is de Elzen om 12.30 uit en start de opvang met een broodmaaltijd.

Tijdens vakantie en vrije dagen komen kinderen 's morgens tussen 7.30 en 9.30 op de bso.

We starten met één pedagogisch medewerker. Afhankelijk van het aantal kinderen komen er meer medewerkers bij.

We hebben om 10 uur een eetmoment en gaan we om 12 uur aan tafel voor de broodmaaltijd.

Tussen 13.00-15.00 nemen medewerkers om beurten een pauze.

's Middags hebben we rond 15.00u een eet- en drinkmoment en rond 15.30 een fruitmoment.

Tussen de verschillende eetmomenten hebben we speelblokken waarbij kinderen, zoals hierboven beschreven, kunnen kiezen.

Als ouders hun kind(eren) komen ophalen, zorgen de pedagogisch medewerkers ervoor dat belangrijke voorvallen of mededelingen aan hen worden overgedragen.

Afhankelijk van het aantal kinderen worden basisgroepen samengevoegd en gaan medewerkers naar huis.

Eten

Ons voedingsbeleid is er op gericht dat ieder kind verantwoorde en gevarieerde voeding aangeboden krijgt. Het sluit aan bij de richtlijnen van het Voedingscentrum.

We hebben een Keuzetabel ontwikkeld die pedagogisch medewerkers helpt in het maken van een verantwoorde keuze. Tevens hebben we een lijst met gemiddeld aanbevolen hoeveelheden per dag naar leeftijd.

Voeding is heel persoonlijk en ook sterk bepaald door cultuur en gewoonten in het gezin.

Ook zijn er verschillen in de hoeveelheid die kinderen eten en zijn er kinderen met voedselvoorschriften om medische redenen. Ouders kunnen hun wensen (met betrekking tot hoeveelheden, drinken, bijvoeding e.d.) natuurlijk bespreken op de locatie.

Trakteren

De jarige staat op die dag in het middelpunt van de belangstelling.

Er wordt voor de jarige gezongen indien de jarige dit leuk vindt.

Kinderen mogen zelf bedenken op welke manier de verjaardag gevierd wordt. Bijvoorbeeld door moppen te vertellen en/of door zelf een activiteit te kiezen die zij willen gaan doen op hun verjaardag.

Trakteren doen kinderen al op de basisschool en niet meer op de BSO. De reden dat we hiervoor kiezen, is dat uit ervaring is gebleken dat er op een buitenschoolse opvang locatie bijna iedere dag één of meerdere verjaardagen en dus traktaties zijn.

Intake, wennen en doorstromen:

Wanneer kinderen nieuw komen op de BSO is er een intakegesprek met ouders waarin we zoveel mogelijk informatie vragen over het kind om het wennen zo passend mogelijk te organiseren.

Wij vertellen ouders hoe wij werken en sluiten graag zo goed mogelijk aan bij thuis.

Wanneer een kind op een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal heeft gezeten vragen we naar het observatie-instrument.

Kinderen kunnen vooraf één dagdeel komen wennen. We vragen ouders dan mee te lopen vanuit school naar de BSO

Observatie-instrument Kijken naar Kinderen

We hebben een eigen observatie-instrument ontwikkeld – Kijken naar Kinderen - op basis van het landelijke erkende kind volgsysteem KIJK.

Doel van deze jaarlijkse observatie is het volgen van welbevinden van ieder kind en van de groep om de opvang van individuele kinderen maar ook van de groep als geheel te verbeteren en te versterken. Dit in goed overleg met ouders. Op de bso volgen we alleen het welbevinden. De ontwikkeling volgen zien we als verantwoordelijkheid van de basisschool.

Als gedrag en ontwikkeling bij ons op de bso opvalt en / of er is zorg dan zullen we dit zeker met ouders bespreken en school hier bij betrekken als ouders daar toestemming voor geven.

Vroegsignalering

Hieronder is beschreven hoe wij bijzonderheden in de ontwikkeling van kinderen of andere problemen signaleren en ouders kunnen doorverwijzen naar passende instanties die hierbij verdere ondersteuning kunnen bieden. Ook is beschreven hoe de pedagogisch medewerkers zijn toegerust voor deze taak en op welke wijze zij daarbij worden ondersteund. We verwijzen naar ons zorgprotocol en het algemene pedagogisch beleid van onze organisatie. We leggen alle stappen vast in het kinddossier dat we van ieder kind hebben.

We bespreken de mogelijkheden van zorg en opvang voor kinderen die ons opvallen in gedrag en/of ontwikkeling met ouders en met elkaar als team. We hanteren 3 zorgcriteria:

1. Welzijn en ontwikkelingskansen voor het kind in deze groep (is het gebaat bij reguliere groepsopvang en voelt het zich veilig en gezien in de groep?)
2. Welzijn en ontwikkelingskansen voor de andere kinderen uit deze groep waarin het zorgkind geplaatst is (groepssamenstelling, voldoende aandacht voor het groepsproces, voldoende individuele aandacht voor alle kinderen)
3. De praktische mogelijkheden en de vaardigheden van het team (competenties en stabiliteit van medewerkers om het kind te begeleiden in de groep met de andere kinderen)

We hebben regelmatig een kindbespreking op groepsniveau waarin we (bijzonderheden van) kinderen met elkaar doorspreken. Als een pedagogisch medewerker merkt dat een kind opvallend gedrag vertoont, bijzonderheden in de ontwikkeling laat zien en/of specifieke zorg nodig heeft, bespreekt ze dit zo spoedig mogelijk met de ouders. Bijv. tijdens mondelinge overdracht bij haal- en brengmomenten. En indien mogelijk natuurlijk met het kind zelf. Er kan altijd een aparte afspraak gemaakt worden voor een gesprek met ouders.

In overleg met ouders benaderen we ook de school.

Indien gewenst kan de directeur van ons kindercentrum aansluiten bij dit gesprek van de mentor met ouders. De directeur neemt de verantwoordelijkheid van de mentor over als er samen met ouders vervolgstappen in zorg en ondersteuning nodig zijn. De mentor blijft natuurlijk betrokken. We volgen hierin ons zorgprotocol.

We leggen contact met het zorgteam van de basisschool. In dit zorgteam zijn schoolmaatschappelijk werker en jeugdverpleegkundige van de GGD vast vertegenwoordigd, naast de directeur en intern begeleider van de school.

Bij opvallende dingen in gedrag of ontwikkeling legt de mentor in overleg en met toestemming van ouders en de directeur het eerste contact met de jeugdverpleegkundige van de GGD.

Na overleg met ouders, met collega's en met de directeur kunnen we ook nog gericht observeren met een observatie-instrument, bijv. Kijken naar Kinderen of het IKO-formulier. Waarbij we ons steeds afvragen wat de functie en betekenis kan zijn van het gedrag wat het kind laat zien. Dit wordt natuurlijk weer besproken met de ouders. Onze directeur (bege)leidt deze gesprekken met de ouders. Doel is altijd: afspraken maken hoe we het kind kunnen opvangen in de groep en hoe we ouders kunnen ondersteunen bij het zoeken naar gespecialiseerde hulp, als dat nodig lijkt.

Als de zorgen blijven en de gekozen oplossingen en afspraken onvoldoende effectief zijn, kan de directeur, met instemming van ouders, een Intern Kindgericht Overleg (IKO) aanvragen. Ze bespreekt dan de zorgen met collega-deskundigen binnen de organisatie. Bij voorkeur sluiten ouders aan bij dit gesprek.

Vanuit het IKO kunnen we verdere afspraken maken over hoe we het kind kunnen opvangen en wat ouders en wij als opvang nog kunnen doen, bijv. video opnames op de groep en / of thuis of observaties door de jeugdverpleegkundige of andere (extern) deskundigen. We bespreken ook hoe we kunnen ondersteunen bij eventuele verwijzing naar bijv. Loket Vroeghulp, de GGD of maatschappelijk werk.

We sluiten aan bij de zorgstructuur in Tilburg - de Toegang. JGZ en IMW zijn partner van de Toegang en vormen voor ons de aansluiting met de gemeentelijke zorgstructuur. Er is een *wijkteam* waarin de vijf professionals van de Toegang aan tafel zitten om ondersteuningsvragen te bespreken. Ouders worden actief uitgenodigd deel te nemen. Ouders kunnen rechtstreeks een ondersteuningsvraag stellen aan de JGZ- of IMW-medewerker van de Toegang. Wij kunnen hierbij helpen en aansluiten bij gesprekken.

Ouderinformatie:

Wij informeren ouders schriftelijk; via de website, via digitale nieuwsbrieven en via de informatieborden. Mondeling informeren we via diverse oudercontacten zoals het kennismakingsgesprek, de breng- en ophaalmomenten en de individuele kindbesprekingen. Indien nodig kan er een extra gesprek worden georganiseerd.

We hebben een oudercommissie en blijven actief zoeken naar nieuwe leden via de website en nieuwsbrief en op de locatie.

Voor BSO Tiliander en BSO Elzen hebben we facebook. We kiezen hier voor zodat we activiteiten kunnen laten zien. Wanneer kinderen zichtbaar zijn op de foto vragen we altijd apart toestemming van ouder en kind.

Natuurlijk vinden wij het contact met ouders heel belangrijk. Voor meer informatie over oudercontacten verwijzen we naar de voetnoot op onze website www.sterrekinderopvang.nl/elzen.

Aanvraag extra dagdelen:

Extra opvang is mogelijk als er ruimte is in de groep en er geen extra inzet van personeel nodig is. De vaste pedagogisch medewerker van de betreffende groep kijkt samen met ouders of deze extra opvang mogelijk is op de groep of op een ander groep. Er wordt bekeken:

- of er vriendjes zijn,
- of er bekende pedagogisch medewerker voor het kind aanwezig zijn (op de dag dat er extra opvang noodzakelijk is) en als laatste wordt tussen ouders en pedagogisch medewerkers afgestemd wie het kind opvangt, wie er op de groep staat, wat belangrijke aandachtspunten zijn voor het kind en of er bijzonderheden zijn. Extra dagdelen worden aangevraagd via het formulier 'Aanvraag extra opvang'. De eerste twee dagdelen van extra opvang zijn gratis. Ook deze twee gratis dagdelen worden vermeld op de factuur, zodat voor beide partijen duidelijk is wanneer deze dagdelen zijn opgenomen gedurende het kalenderjaar

Ruilen

Ruilen zien wij als een service en is alleen mogelijk als er ruimte is in de groep en er geen extra inzet van personeel nodig is. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend. De pedagogisch medewerker van de betreffende groep kijkt samen met ouders of ruilen mogelijk is op de groep of op een ander groep. Er wordt bekeken:

- of er vriendjes zijn,

- of er bekende pedagogisch medewerker voor het kind aanwezig zijn op de ruildag en als laatste wordt tussen ouders en pedagogisch medewerkers afgestemd wie het kind opvangt, wie er op de groep staat, wat belangrijke aandachtspunten zijn voor het kind en of er bijzonderheden zijn.

Veiligheid

Om risico's zoveel mogelijk te voorkomen, hebben we een beleidsplan voor de veiligheid en gezondheid. Tenminste jaarlijks en zo nodig tussentijds evalueren we dit beleid en stellen dit bij waar nodig. De uitkomst hiervan en het bijbehorende plan van aanpak wordt met de oudercommissie besproken. Ouders worden op de hoogte gebracht via de nieuwsbrief en kunnen dit, samen met de gedragsregels inzien op de locatie.

Gelegitimeerd afwijken van de beroepskracht-kind-ratio

Wij werken volgens de wettelijke kwaliteitseisen voor het aantal pedagogisch medewerkers op de groep in verhouding tot het aantal kinderen. Dit is de beroepskracht-kind-ratio, afgekort BKR.

De wet biedt ons onder bepaalde voorwaarden de mogelijkheid om per opvang dag tot maximaal 50% minder pedagogisch medewerkers in te zetten dan volgens de Beroepskracht-Kind-Ratio is berekend. Dit is: gelegitimeerd afwijken van de beroepskracht-kind-ratio (BKR) Ook wel 3-uursregeling of ½ - uursregeling genoemd.

Tijdens vakantie en vrije dagen van school:

Omdat we van 07.30 tot 18.30 uur geopend zijn mogen we maximaal 3 uur per dag minder pedagogisch medewerkers in te zetten. Wij doen dit tussen de middag voor de pauzes van onze medewerkers. En bij opstarten en/of afronden van de dag, omdat niet alle kinderen op dezelfde tijd worden gebracht of opgehaald. Om dit op een verantwoorde manier te doen kunnen we groepen samenvoegen.

Na school:

Op reguliere opvangmiddagen van de BSO kunnen we een half uur afwijken. We doen dit bij afronden van de middag. Om dit op een verantwoorde manier te doen kunnen we groepen samenvoegen.

We informeren ouders hoe en op welke tijdstippen wij gelegitimeerd af kunnen wijken van de BKR. We geven ook duidelijkheid over de tijdsblokken waarin we zeker voldoen aan de BKR. Het aantal pedagogisch medewerkers is dan - conform de BKR - in verhouding tot het aantal kinderen.

We evalueren tenminste jaarlijks of de vastgestelde tijdsblokken nog correct zijn.

Wanneer we tussentijds merken dat er verschuivingen zijn wat betreft het brengen en halen van de kinderen, zullen we opnieuw bekijken of we nog voldoen aan de BKR. Indien dit niet het geval is, worden de werktijden van de pedagogisch medewerkers aangepast en zullen ouders hier altijd over ingelicht worden.

Er zijn schema's voor alle groepen met de tijdstippen waarop we mogelijk afwijken van de BKR.

Zie bijlage 2.

Ondersteuning door volwassenen

Naast de pedagogisch medewerkers zijn er ook stagiaires op BSO Elzen.

Zij worden begeleid door de vaste pedagogisch medewerkers van de betreffende groep. Deze stagiaires zijn veelal gekoppeld aan een vaste groep om de stabiliteit en duidelijkheid voor de kinderen en ouders te kunnen waarborgen.

Zij werken boventallig mee op de groep en participeren in alle zorg en spelactiviteiten met de kinderen, maar nooit alleen met kinderen. Er is altijd een beroepskracht in de directe nabijheid.

Aan elke stagiaire is een vaste beroepskracht gekoppeld als mentor om te ondersteunen en te begeleiden bij het werken met de kinderen.

Bijlage 1

Basis voor goede kinderopvang

De kinderopvang biedt kinderen een eigen leefwereld waarin ze spelen, leren en vrienden maken. Pedagogisch medewerkers spelen een belangrijke rol in die leefwereld. Zij zijn de volwassenen die met hen een vertrouwde relatie aangaan. Zo bieden ze alles wat een kind nodig heeft; de zorg voor veiligheid en welbevinden, autonomie en participatie, spelen, leren en sociale relaties.

We nemen als uitgangspunten de vier pedagogische basisdoelen uit de Wet Kinderopvang:

- 1.** Bieden van emotionele veiligheid
- 2.** Overdragen van waarden en normen
- 3.** Verwerven van sociale en competenties.
- 4.** Verwerven van persoonlijke competenties

Missie

We bieden zowel kinderen als hun ouders (indirect) zo ruim mogelijke maatschappelijke, sociale en individuele ontplooiingskansen. Daartoe bieden wij een pedagogische omgeving aan kinderen uit alle bevolkingsgroepen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar.

Pedagogische visie

Wij beschouwen het opvangen, verzorgen en opvoeden van kinderen die door hun ouders aan ons worden toevertrouwd als onze kerntaak. Dat vraagt om het werken vanuit een heldere pedagogische visie:

- Voor de allerjongsten is geborgenheid en veiligheid, als aanvulling op de gezinssituatie, erg belangrijk. De sfeer in de groep, de gezelligheid en het vrije spel wat wij aanbieden, sluit goed aan bij deze behoeften van jonge kinderen.
- De dreumesen en peuters kunnen al meer vrijheid aan. Zij hebben meer behoefte aan spanning en uitdaging en willen hun leefwereld groter maken. De pedagogisch medewerkers stemmen de activiteiten voor deze kinderen af op deze behoeften.

- Op de buitenschoolse opvang bieden wij de kinderen een zinvol ontdekkingsklimaat, waarbij optimaal spelplezier centraal staat en waarin zij hun persoonlijke en sociale vaardigheden kunnen verbreden en verdiepen. Pedagogisch medewerkers zoeken de balans tussen autonomie en participatie.

Pedagogisch doel

Hoofddoel is een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen tot mondige, zelfstandige en onafhankelijke mensen met een eigen persoonlijkheid. Dit realiseren we door situaties te creëren in onze kindercentra die ervoor zorgen dat kinderen zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren, hun eigen individuele mogelijkheden kunnen ontdekken en samen te leven met anderen.

Versterken van competenties van kinderen

In de ontwikkeling van kinderen hangen alle facetten samen. Tijdens het eten en spelen, maar ook tijdens het dansen of ontdekken is er een samenhang en een overlap in de ontwikkeling van verschillende competenties.

Pedagogisch medewerkers stimuleren de persoonlijke competenties van de kinderen.

De competenties zijn vertaald in de eigen woorden van kinderen: Kijk, ik ...

Kinderen zijn immers trots op wat ze geleerd hebben en kunnen!

De zeven kindcompetenties zijn:

1. Kijk, ik mag er zijn
2. Kijk, wij doen het samen
3. Kijk, ik ben een lief, goed kind
4. Kijk, ik kan het zelf, het lukt me
5. Kijk, ik voel, denk en ontdek
6. Kijk, ik kan het zelf zeggen
7. Kijk, ik kan dansen, zingen en iets maken

'Kijk, ik mag er zijn'

We stimuleren de ontwikkeling van emotionele competenties

4-13 jarigen

Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich goed en heeft energie om te leren en zich te ontwikkelen. Het gevoel er te mogen zijn en op anderen te kunnen vertrouwen is heel basaal en ontstaat in relaties met andere mensen. We bieden een hygiënische en veilige omgeving waarin kinderen zich vrij kunnen bewegen zonder gevaar voor lichamelijk letsel.

In de buitenschoolse opvang wil een kind zich veilig, prettig en op z'n gemak voelen, zowel fysiek als emotioneel. Ook voor kinderen in deze leeftijd is dit een essentiële voorwaarde om zich te kunnen ontwikkelen. Kinderen hebben, naar mate ze ouder worden, steeds meer ruimte nodig om zelf te leren, ontdekken en beslissen. Zo groeit hun autonomie en leren ze samen te leven met

anderen. Participatie betekent dan ook meer dan zelf beslissen, maar leert kinderen dat verbondenheid voelen met anderen en rekening houden met anderen belangrijk is.

Wij stimuleren de ontwikkeling van emotionele competenties van de kinderen.

Daarom zorgen wij er voor dat wij:

- Laten zien, horen en voelen dat we er zijn voor het kind en dat het kind een vertrouwd persoon om zich heen heeft. Dit laten we de kinderen ervaren door:
  - ze zorgvuldig te begroeten bij binnenkomst en bij het afscheid nemen;
  - geduld te hebben;
  - ze positief te benaderen;
  - positief gedrag te benadrukken;
  - knuffels, een aai over de bol of complimenten te geven ;
  - naar ze te luisteren;
  - ze aan te spreken op kindhoogte;
  - ze aan te spreken met een lieve intonatie;
  - consequent te zijn;
  - veiligheid/veilige sfeer te creëren (door kinderen niet te dwingen en voorwaarden te scheppen op de groep voor activiteiten e.d.);
  - het zelfvertrouwen van de kinderen te stimuleren door verantwoordelijkheid te geven bijv. na een activiteit kinderen laten helpen met schoonmaken;
  - enkel professioneel boos te zijn;
  - conflicten op te lossen, zodat de kinderen weer met een schone lei verder kunnen;
  - te werken met een vast rooster, zodat er vaste gezichten zijn op de groep.
- Een groeps sfeer creëren die gekenmerkt wordt door:
  - een vast dagritme;
  - structuur en rust in de groep;
  - veiligheid;
  - herkenbaarheid en voorspelbaarheid;
  - gezelligheid en huiselijke sfeer;
  - voldoende daglicht;
  - een uitdagende inrichting, die kinderen stimuleert om iets te ondernemen, maar die ook de mogelijkheid biedt om te rusten of zich tijdens een spel te concentreren;
  - warme en sfeervolle kleuren;
  - kinderen het gevoel te geven dat ze welkom zijn en er bij horen;
  - interesse in de kinderen te tonen en hen aandacht te geven;
  - Het contact tussen de kinderen en betrokkenheid onderling te stimuleren door bijvoorbeeld groeps gesprekken aan tafel te bevorderen.
  - kinderen te troosten;
  - er voor te zorgen dat elk kind gezien wordt op elk moment van de dag;
  - kinderen te stimuleren om met elkaar te spelen;

'Kijk, wij doen het samen'

We stimuleren de ontwikkeling van sociale competenties

Kinderen ontwikkelen in de groep houdingsaspecten, kennis, inzicht en vaardigheden om met elkaar te spelen, rekening met elkaar te houden, conflicten op te lossen en het delen van ervaringen. Kinderen krijgen inzicht in sociale gevolgen van hun handelen.

De leefwereld voor kinderen in de basisschoolleeftijd wordt steeds groter. Basisbehoeften van deze leeftijdsgroep zijn erbij horen, invloed uitoefenen en het leggen van persoonlijke relaties. De sociale competenties die hiervoor nodig zijn, zoals rekening houden met anderen, omgaan met regels en zich kunnen inleven in anderen, ontwikkelen zich verder op een BSO.

Wij stimuleren de ontwikkeling van sociale competenties van de kinderen. Dit doen we door:

- met het kind te communiceren op basis van gelijkwaardigheid en het te laten ervaren dat we het horen door te verwoorden wat het voelt of bedoelt;
- uit te gaan van wat een kind wel kan in plaats van wat het nog niet kan;
- veel complimentjes te geven;
- naar kinderen toe te lopen en aan te spreken op (negatief/positief) gedrag;
- samen met het kind te spelen;
- kinderen die lekker aan het spelen zijn even aandacht te geven, door bij ze te gaan zitten of te vragen of ze lekker spelen;
- bij groepsactiviteiten de naam van elk kind even te noemen en aan te geven wat hij of zij goed doet;
- op de emoties van een kind in te gaan en hier indien nodig een gesprekje over te hebben.
- kinderen te coachen bij het sluiten van vriendschappen;
- kinderen te helpen die uitgesloten worden om positieve contacten te maken.

Wij stimuleren het sociaal gedrag bij het kind en kinderen onderling door:

- kinderen uit te nodigen om mee te spelen, te imiteren of aan een dansje mee te doen;
- kinderen te stimuleren elkaar te helpen;
- kinderen te complimenteren wanneer ze elkaar helpen;
- elkaar erbij te betrekken;
- namenspelletjes te doen om elkaar beter te leren kennen;
- kinderen te betrekken bij het troosten en elkaar helpen;
- kinderen door middel van spel bij elkaars doen en laten te betrekken en te stimuleren om toch dingen te doen waar ze moeite mee hebben;
- pas grenzen aan het gedrag te stellen als de veiligheid van een kind in het gedrang komt of als het groepsgebeuren verstoord wordt;
- conflicten op te lossen door:
  - het kind tot 10 te laten tellen als het boos is;
  - eerst het ene kind te laten vertellen wat er gebeurd is en dan het andere kind en ze dan te vragen wat ze er aan kunnen doen om het op te lossen;

- het kind te stimuleren om vragen aan het andere kind te stellen, zodat ze tot een oplossing kunnen komen;
- conflict goed en positief af te sluiten en het goed te maken (handje geven en sorry zeggen);
- aan te geven dat ze het goed hebben opgelost;
- te laten zien hoe je zelf met conflicten omgaat door middel van de 'ik-boodschap';
- mate van begeleiding aan te passen naar leeftijd en niveau.
- Peermediation toe te passen bij kinderen van groep 4 tot en met 8:
  - Introductie:
    - vraag de partijen of ze hulp willen bij het oplossen van het probleem;
    - zoek een rustige plek om mediatie te doen;
    - vraag of ze het eens zijn met 3 regels: probeer het probleem op te lossen, niet schelden en elkaar niet onderbreken.
  - Luisteren:
    - vraag om de beurt aan beiden: Wat is er gebeurd;
    - vraag om beurt aan beiden: wat voelde je toen?
  - Zoeken naar oplossingen:
    - vraag: wat wil je eigenlijk en waarom;
    - vraag: wat had je anders kunnen doen;
    - vraag: waarom deed de ander niet wat jij wilde;
    - vraag: wat kun je nu doen om het probleem op te lossen;
    - vat de belangen samen: wat jullie willen is....
  - Vinden van oplossingen:
    - Zoek naar oplossingen waar ze zich beiden bij goed voelen: vraag bijv: kun je oplossingen bedenken die voor beide partijen bevredigend zijn, zijn er nog meer oplossingen?
    - Herhaal de oplossing in zijn geheel en vraag of ze het er beiden mee eens zijn;
    - Feliciteer beiden en vraag elkaar ook een hand te geven.

Kinderen die moeite hebben met de sociale omgang en sociale situaties willen wij begeleiden en stimuleren tot samenspel. Wij betrekken de kinderen bij elkaar. Wij benoemen wat we zien van het kind op het gebied van gedrag en gevoel. Daarnaast geven wij voorbeeldgedrag door mee te spelen met het kind. Door complimenten te geven willen wij het kind meer zelfvertrouwen geven om een situatie aan te gaan of om een situatie op te lossen.

'Kijk, ik ben een lief, goed kind'

We ondersteunen kinderen bij het ontwikkelen van waarden en normen

Vriendschappen en een goede emotionele band met opvoeders spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van moreel besef. Een kleuter ontwikkelt steeds meer inzicht in 'goed en fout', een

kind tussen de 6 en 9 jaar kent de regels en past ze toe. Zij ontwikkelen morele principes als 'mag je een regel overtreden als je een goede reden hebt?'. De 9-plusser denkt een aardig beeld van de wereld te hebben maar zal steeds vaker 'levensvragen' stellen, omdat hun leefwereld en maatschappelijke betrokkenheid groeit.

Wij stimuleren de ontwikkeling van morele competenties, waarden en normen van de kinderen.

Dit doen we door:

- de kinderen bij het groeten en afscheid nemen bij naam te noemen en je eigen beleefdheidsvormen te laten zien;
- er alert op te zijn dat alle kinderen aandacht krijgen;
- ons er van bewust te zijn dat een kind een volwaardig mens is;
- te letten op intonatie en stemgebruik; we geven op een vriendelijke en duidelijke wijze aan wat we van het kind verwachten;
- professioneel boos te zijn; dit bereiken wij door niet te gaan schreeuwen en onze eigen emoties in de hand te houden;
- positief gedrag altijd te benoemen en te complimenteren;
- te werken met beloningssystemen, maar wij zorgen er ook voor dat kinderen die geen beloningssysteem nodig hebben, toch beloond worden;
- van de wat moeilijkere kinderen de positieve kanten te blijven zien, door geregeld met het team over het kind te praten;
- het kind met een open houding tegemoet te treden en interesse te tonen en open te staan voor ideeën van het kind;
- groepsregels te hanteren, zoals bijvoorbeeld op elkaar wachten;
- met het kind samen te werken en te communiceren, zodat het de wereld leert kennen;
- de mening van kinderen over iets te respecteren;
- respect te tonen voor de verscheidenheid aan sociale en culturele achtergronden. We laten kinderen ervaren dat we niet allemaal gelijk zijn maar wel gelijkwaardig;
- kinderen te ondersteunen bij het oplossen van conflicten, bijvoorbeeld door zijn gevoel of idee te helpen verwoorden of alternatieven aan te bieden;
- kinderen te leren dat niet alles mag en dat er grenzen zijn;
- waar mogelijk negatief gedrag te negeren en positief gedrag van kinderen in de buurt super te bekrachtigen.
- kinderen te laten weten dat zij hun emoties mogen laten zien, maar wanneer het groepsproces in gevaar komt of als het kind zijn emoties niet onder controle heeft, wij ingrijpen en onze grenzen stellen. Dit doen wij bijvoorbeeld door het kind even te isoleren (time-out plek) en even tot rust te laten komen. Daarna zullen wij een gesprekje met het kind aangaan;
- de time-out plek op een vaste plaats in de groep te laten zijn, waar het kind tot rust kan komen;
- consequent met de kinderen om te gaan. Wij handelen allemaal op dezelfde manier als een kind echt niet wil luisteren;
- het kind niet af te keuren, maar wel het gedrag;
- normen en waarden niet op te dragen, "maar mee te geven";

- duidelijke informatieverstrekking door middel van voorbeeldgedrag;
- kinderen te leren om met zorg om te gaan met dieren en planten in hun omgeving;
- regels zelf consequent en op de juiste manier na te leven.
- ruimte en grenzen aan te geven op het gebied van de seksuele ontwikkeling;
- oudere kinderen activiteiten te laten bedenken voor de jongere kinderen.

Thuis zal het kind met andere normen en waarden in aanraking komen, dan op BSO Elzen.

Wij vinden het belangrijk om toch zoveel mogelijk aan te sluiten bij de normen en waarden die het kind van huis uit mee krijgt. Door onderstaande maatregelen te nemen, willen wij dit bereiken.

- bij het intakegesprek aan de ouders vragen wat ze belangrijk in de opvoeding vinden, bijv. cultuurgebonden rituelen en gebruiken;
- een wederzijdse overdracht van normen en waarden hier en thuis. Stilstaan bij andere culturele gebruiken. Afhankelijk van de culturen van de kinderen uit de verschillende groepen besteden we hier aandacht aan;
- benoemen en bevestigen dat er verschillen zijn en dat het ook zo kan;
- beseffen en er bij stil staan dat het voor het kind vreemd is dat deze verschillen er zijn en dat het verwarrend kan zijn.

Het is belangrijk dat de kinderen respect hebben voor andere kinderen en voor de pedagogisch medewerkers. Wij willen kinderen dit leren door:

- groepsregels te hanteren en uit te leggen waarom dit belangrijk is;
- uit te dragen dat elk kind uniek is; verschillen maken de groep sterk, want iedereen heeft verschillende kwaliteiten en kan daardoor een bijdrage leveren aan het groepsproces;
- voorbeeldgedrag; te luisteren naar elkaar en elkaar aan te kijken wanneer je met elkaar praat, interesse tonen, meeleven, meedenken, vriendelijkheid en kinderen naar elkaar laten luisteren en niet te bagatelliseren.

Als er sprake is van seksueel getint gedrag bespreken we met kinderen wat 'fijn' en 'niet-fijn' is en dat kinderen rekening moeten houden met wat andere kinderen willen; ieder kind heeft recht op privacy.

'Kijk, ik kan het zelf, het lukt me'

We stimuleren de motorische en zintuiglijke ontwikkeling

Kleuters hebben een spontane drang tot bewegen. Hun bewegingen krijgen steeds meer verfijning en het coördinatievermogen neemt toe. Kinderen van 6 tot 9 jaar zijn bezig met het uitbreiden van hun bewegingspatronen en proberen nieuwe bewegingen als touwtje springen en kopje duikelen te ontwikkelen. Uitdaging en competitie worden steeds belangrijker. Bij kinderen tussen de 9 en de 13 jaar zie je nu verschillen ontstaan tussen kinderen die meer of minder motorisch vaardig zijn en die meer of minder interesse hebben in sport en bewegen.

Door het aanbieden van allerlei activiteiten stimuleren we de motorische en zintuiglijke ontwikkeling. We zijn er op uit, dat het kind leert door zelf ervaringen op te doen. Daarom zorgen we ervoor, dat we:

- kijken naar het kind en wat het wil;
- een kind altijd een reactie geven als een kind iets zegt;
- de kinderen positief stimuleren (bijv. proberen is al goed genoeg, openstaan voor de inbreng van het kind en op een vriendelijke manier het kind motiveren);
- kinderen laten weten dat fouten maken mag;
- spelmaterialen aanbieden dat begrijpelijk is voor het kind, maar dat ook uitdaagt tot onderzoeken en spelen;
- het kind te helpen en stimuleren als het iets nieuws probeert door het de tijd daarvoor te geven, maar het niet te forceren;
- de gelegenheid bieden te experimenteren;
- een compliment geven wanneer het kind voor zichzelf een doel heeft bereikt;
- de BSO zo inrichten dat we de kinderen uitnodigen tot verschillende activiteiten: puzzelen, spelletjes doen, knutselen, lezen, met de computer werken, constructiemateriaal, verkleedkleding, bouw- en poppenhoek, speelhuizen, zand, modder, water, enzovoorts;
- een kind dat (te) eenzijdig speelt op weg helpen door ander materiaal aan te bieden;
- als een kind niet zelf tot spelen komt iets anders aan te bieden waarvan we weten dat het kind het leuk vindt, of dat het kind uitdaagt tot iets nieuws;
- het kind uitdagen tot klimmen, glijden, rennen, fietsen, dansen, enzovoorts;
- het met vaste regelmaat aanbieden van sport- en spelactiviteiten;
- zo veel mogelijk buiten spelen, omdat we buitenspelen belangrijk vinden naast het spelen in de binnenruimtes.

'Kijk, ik voel, denk en ontdek'

We stimuleren de cognitieve competenties van kinderen

Kleuters kunnen zich steeds langer concentreren op iets dat hen interesseert; ze willen graag leren. Eenvoudige liedjes, sorteren en ordenen en het herkennen van vormen en kleuren zijn hierin een paar belangrijke mijlpalen. Schoolse vaardigheden van kinderen tussen de 6 en de 9 jaar ontwikkelen zich steeds verder en er ontstaat een begin van logisch denken en verbanden leggen. Leerstijlen van kinderen worden herkenbaar; doeners, denkers, dromers, uitvinders en regelaars. De kinderen tussen de 9 en de 13 jaar kunnen complexere structuren en relaties begrijpen en leren strategieën toe te passen. Leren en ontdekken vindt niet langer alleen op school plaats maar ook via internet, clubjes of samen met andere volwassenen.

Wij stimuleren de cognitieve competenties van de kinderen door:

- te zorgen voor een stimulerende omgeving;
- te kijken wat kinderen nodig hebben voor hun ontwikkeling en daarbij aan te sluiten in ons aanbod van activiteiten en begeleiding;
- een breed scala van activiteiten aan te bieden waardoor kinderen met verschillende interesses

- zich kunnen ontwikkelen;
- kinderen te ondersteunen en stimuleren om zelf vorm te geven aan het leren van nieuwe dingen zoals koken, een computerproject ed;
- speelgoed aan te bieden naar behoefte en niveau van elk kind;
- te kijken naar de interesses van een kind;
- aan te sluiten bij de belevingswereld van het kind;
- kinderen te stimuleren om nieuwe smaken, geuren en materialen te ontdekken en herkennen;
- het kind bij zijn taalontwikkeling te ondersteunen door het kind te helpen verwoorden wat het wil zeggen. We herhalen vragen of opmerkingen van kinderen in de juiste woorden en zinsbouw;
- het spel van het kind met woorden te begeleiden en onze handelingen te benoemen met zorgvuldig taalgebruik;
- het kind uitnodigen tot liedjes zingen en muziek maken, iets te vertellen over wat het heeft meegemaakt en dergelijke;
- diverse soorten muziek aan te bieden, kinderliedjes, pop, jazz, en klassiek op de daarvoor geschikte momenten.

'Kijk, ik kan het zelf zeggen'

We stimuleren taalontwikkeling en communicatieve vaardigheden van kinderen

Tussen hun vierde en zesde jaar maakt de taalontwikkeling een grote sprong; de zogenaamde 'ontluikende geletterdheid'. Ze begrijpen nog niet zo veel van de wereld om hen heen maar willen dat heel graag en stellen daarom heel veel vragen. Vanaf ongeveer zeven jaar wordt het leggen van logische verbanden steeds gemakkelijker en wordt taal een middel om nieuwe kennis te verzamelen. Bij kinderen vanaf 9 jaar zet zich dat door en ontstaan er interessegebieden waarin kinderen zich verdiepen. Hun wereldbeeld wordt steeds groter dus ze stellen zich ook vragen over zaken die verder weg liggen.

Wij stimuleren de taalontwikkeling en communicatieve vaardigheden van kinderen.

Dit doen we door:

- ons taalgebruik aan te passen aan het niveau van het kind;
- namen te noemen;
- kinderen aan te spreken in goed Nederlands. We benaderen het kind op een kindvriendelijke manier, waarbij we letten op een aansprekende intonatie;
- taal te versterken door gebaren te gebruiken;
- een mimiek te gebruiken waarbij de non-verbale communicatie gelijk is aan de verbale communicatie;
- de kinderen zelf activiteiten te laten bedenken;
- door je als volwassene aan te passen/af te stemmen op het tempo van het kind;
- zo te praten dat het kind je begrijpt (is de boodschap niet duidelijk, dan is het ook moeilijk voor het kind de opdracht uit te voeren);
- niet onnodig in te grijpen in de activiteit van het kind (het moet iets van het kind blijven);

- vrijheid van keuze te geven in knutselactiviteiten;
- het kind zelf over oplossingen na te laten denken bij een conflict/probleem;
- door ik-boodschappen te geven, waardoor je het kind niet negatief aanspreekt, maar het meer bij jezelf houdt;
- te reageren als een kind een signaal uitzendt. Zo laten we het kind ervaren, dat hij zelf kan aangeven wat hij wil en dat hij zijn omgeving hierop kan laten reageren;
- het spel van het kind te begeleiden met woorden en onze handelingen te benoemen met zorgvuldig taalgebruik;
- kinderen te stimuleren te lezen en daarvoor boeken te hebben die aansluiten bij interesses en niveaus. We hebben er plezier in om gesprekken met kinderen te voeren en zorgen waar nodig voor gespreksleiding zodat iedereen aan de beurt kan komen;
- zelf het goede voorbeeld te geven; zowel verbaal als non-verbaal;
- het verhaal van de kinderen serieus te nemen en de inhoud van de boodschap te horen.

'Kijk, ik kan dansen, zingen en iets maken'

We stimuleren de creatieve en beeldende competenties van kinderen

Ritmisch bewegen en zingen hoort bij mensen. Evenals zich uiten door het werken met materialen. Door een gevarieerd activiteiten aanbod kunnen kinderen op de BSO hun creatieve en beeldende competenties ontwikkelen. In het samenstellen van een aanbod is het belangrijk om aan te sluiten bij de interesses van kinderen maar ook om hen onbekende en verrassende activiteiten aan te bieden zodat ze nieuwe ervaringen opdoen.

Wij stimuleren de creatieve en beeldende competenties van kinderen door:

- kinderen aan te moedigen tot toneelspel en fantasiespel;
- diverse soorten muziek aan te bieden, kinderliedjes, pop, jazz, en klassiek op de daarvoor geschikte momenten;
- een kind wat iets maakt zo min mogelijk te helpen en geen voorbereekte werkjes aan te bieden, zodat het werk echt iets van het kind zelf is;
- de BSO zo in te richten dat kinderen worden uitgenodigd tot verschillende activiteiten zoals spelletjes doen, knutselen in het atelier, met de computer werken, droomhuizen te bouwen in de bouwhoek en verkleed en toneelspelen rond het podium;
- kinderen actief bij het samenstellen van het aanbod van creatieve activiteiten te betrekken en uit te dagen ook eens andere dingen te proberen.

Bijlage 2 Gelegitimeerd afwijken van de beroepskracht-kind-ratio

½ - uursregeling tijdens schooldagen

Gedurende maximaal ½ uur per middag kunnen wij minder personeel inzetten in verhouding tot het aantal kinderen aan wie we opvang bieden (BKR). Dit doen we bij afronden van de dag. In dit schema is uitgewerkt op welke tijdstippen we kunnen afwijken.

Dag van de week: maandag, dinsdag en donderdag

14.30 – 15.00 uur:

Start en welkom in woonkeuken 1, woonkeuken 2 en benedenruimte met 5 en op donderdag 6 pedagogisch medewerkers.

Tussen 17.00 en 17.30 uur kunnen wij een 1/2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

Er kunnen dan teveel kinderen zijn in verhouding tot het aantal pedagogisch medewerkers.

ATTENTIE

Op ondergenoemde tijdsblokken is de verhouding tussen het aantal aanwezige kinderen en het aantal pedagogisch medewerkers op orde en voldoen wij aan de BKR:

tussen 15.00 en 17.00 uur;

vanaf 17.30

Op woensdag en vrijdag wijken we niet af.

3-uursregeling tijdens hele dagen BSO wanneer school gesloten is.

Gedurende maximaal 3 uur per dag kunnen wij minder personeel inzetten in verhouding tot het aantal kinderen aan wie we opvang bieden (BKR). Dit doen we bij opstarten en/of afronden van de dag en/of bij de lunchpauze voor onze medewerkers.

In dit schema is uitgewerkt op welke tijdstippen we kunnen afwijken.

Tijdens de 12 officiële vakantieweken (2 weken kerstvakantie, 1 week carnavalsvakantie, 2 weken meivakantie, 6 weken zomervakantie, 1 week herfstvakantie):

Dag van de week: maandag en dinsdag

07.30 – 08.00 uur:

Start en welkom op locatie BSO Elzen in woonkeuken 1 met 1 pedagogisch medewerker

08.00 uur:

Arriveert 2de pedagogisch medewerker

Tussen 08.30 en 09.00 uur kunnen wij 1/2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

Er kunnen dan al meer kinderen gebracht zijn dan we volgens de BKR mogen opvangen.

09.00 uur:

Arriveert 3de pedagogisch medewerker

09.00 – 13.00 uur:

Start ochtendprogramma; de vaste pedagogisch medewerkers van onze groep verdelen zich samen met de kinderen over de verschillende ruimtes.

Tussen 13.00 en 15.00 uur kunnen wij 2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

De pedagogisch medewerkers gaan om de beurt een uur lunchen en de achterblijvende pedagogisch medewerkers verdelen zich over de ruimtes waar de kinderen dan zijn.

15.00 – 17.00 uur:

Voortzetten middagprogramma; de vaste pedagogisch medewerkers van onze groep verdelen zich samen met de kinderen over de verschillende ruimtes.

17.00 – 19.00:

Afronden van de dag op BSO Elzen in woonkeuken 1 waar ouders hun kind kunnen ophalen. Elk half uur zullen pedagogisch medewerkers één voor één en na elkaar naar huis gaan.

Tussen 17.00 en 17.30 uur kunnen wij 1/2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

Er kunnen dan teveel kinderen zijn in verhouding tot het aantal pedagogisch medewerkers.

Dag van de week: donderdag

07.30 – 08.00 uur:

Start en welkom op locatie BSO Elzen in woonkeuken 1 met 1 pedagogisch medewerker

08.00 uur:

Arriveert 2de pedagogisch medewerker

08.30 uur:

Arriveert 3de pedagogisch medewerker

Tussen 08.30 en 09.00 uur kunnen wij 1/2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

Er kunnen dan al meer kinderen gebracht zijn dan we volgens de BKR mogen opvangen.

09.00 uur:

Arriveert 4de pedagogisch medewerker

09.00 – 13.00 uur:

Start ochtendprogramma; de vaste pedagogisch medewerkers van onze groep verdelen zich samen met de kinderen over de verschillende ruimtes.

Tussen 13.00 en 15.00 uur kunnen wij 2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

De pedagogisch medewerkers gaan om de beurt een uur lunchen en de achterblijvende pedagogisch medewerkers verdelen zich over de ruimtes waar de kinderen dan zijn.

15.00 – 17.00 uur:

Voortzetten middagprogramma; de vaste pedagogisch medewerkers van onze groep verdelen zich samen met de kinderen over de verschillende ruimtes.

17.00 – 19.00:

Afronden van de dag op BSO Elzen in woonkeuken 1 waar ouders hun kind kunnen ophalen. Elk half uur zullen pedagogisch medewerkers één voor één en na elkaar naar huis gaan.

Tussen 17.00 en 17.30 uur kunnen wij 1/2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

Er kunnen dan teveel kinderen zijn in verhouding tot het aantal pedagogisch medewerkers.

Tijdens de vrije dagen van school, dit kunnen ADV-dagen en studiedagen zijn:

Dag van de week: maandag en dinsdag

07.30 – 08.00 uur:

Start en welkom op locatie BSO Elzen in woonkeuken 1 met 1 pedagogisch medewerker

08.00 uur:

Arriveert 2de pedagogisch medewerker

08.30 uur:

Arriveert 3de pedagogisch medewerker

Tussen 08.30 en 09.00 uur kunnen wij 1/2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

Er kunnen dan al meer kinderen gebracht zijn dan we volgens de BKR mogen opvangen.

09.00 uur:

Arriveert 4de pedagogisch medewerker

09.00 – 13.00 uur:

Start ochtendprogramma; de vaste pedagogisch medewerkers van onze groep verdelen zich samen met de kinderen over de verschillende ruimtes.

Tussen 13.00 en 15.00 uur kunnen wij 2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

De pedagogisch medewerkers gaan om de beurt een uur lunchen en de achterblijvende pedagogisch medewerkers verdelen zich over de ruimtes waar de kinderen dan zijn.

15.00 – 17.00 uur:

Voortzetten middagprogramma; de vaste pedagogisch medewerkers van onze groep verdelen zich samen met de kinderen over de verschillende ruimtes.

17.00 – 19.00:

Afronden van de dag op BSO Elzen in woonkeuken 1 waar ouders hun kind kunnen ophalen. Elk half uur zullen pedagogisch medewerkers één voor één en na elkaar naar huis gaan.

Tussen 17.00 en 17.30 uur kunnen wij 1/2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

Er kunnen dan teveel kinderen zijn in verhouding tot het aantal pedagogisch medewerkers.

Dag van de week: donderdag

07.30 – 08.00 uur:

Start en welkom op locatie BSO Elzen in woonkeuken 1 met 1 pedagogisch medewerker

08.00 uur:

Arriveert 2de pedagogisch medewerker

08.30 uur:

Arriveert 3de pedagogisch medewerker

Tussen 08.30 en 09.00 uur kunnen wij 1/2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

Er kunnen dan al meer kinderen gebracht zijn dan we volgens de BKR mogen opvangen.

09.00 uur:

Arriveert 4de en 5de pedagogisch medewerker

09.00 – 13.00 uur:

Start ochtendprogramma; de vaste pedagogisch medewerkers van onze groep verdelen zich samen met de kinderen over de verschillende ruimtes.

Tussen 13.00 en 15.00 uur kunnen wij 2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

De pedagogisch medewerkers gaan om de beurt een uur lunchen en de achterblijvende pedagogisch medewerkers verdelen zich over de ruimtes waar de kinderen dan zijn.

15.00 – 17.00 uur:

Voortzetten middagprogramma; de vaste pedagogisch medewerkers van onze groep verdelen zich samen met de kinderen over de verschillende ruimtes.

17.00 – 19.00:

Afronden van de dag op BSO Elzen in woonkeuken 1 waar ouders hun kind kunnen ophalen. Elk half uur zullen pedagogisch medewerkers één voor één en na elkaar naar huis gaan. Om 18.15 gaat de 4de medewerker naar huis.

Tussen 17.00 en 17.30 uur kunnen wij 1/2 uur gelegitimeerd afwijken van de BKR.

Er kunnen dan teveel kinderen zijn in verhouding tot het aantal pedagogisch medewerkers.

ATTENTIE

Op ondergenoemde tijdsblokken is de verhouding tussen het aantal aanwezige kinderen en het aantal pedagogisch medewerkers op maandag, dinsdag en donderdag op orde en voldoen wij aan de BKR:

tussen 07.30 en 08.30 uur;

tussen 09.00 en 13.00 uur;

tussen 15.00 en 17.00 uur;

vanaf 17.30

Op woensdag en vrijdag wijken we niet af.